

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● № 02 (3590) ●

● ПЯТНІЦА, 25 СТУДЗЕНЯ, 2019

ВЫДАННЕ «ГОЛАС РАДЗІМЫ» ЧЫТАЙЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY

**Калі важна
трымаць
баланс**
Стар. 4

**У еднасці,
у дружбе —
наша сіла**
Стар. 5

**“Серабро” для
“Купалінкі”**
Стар. 8

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

І засвяціла нам “Зорка”

Калі нядаўна ў Іркуцку святкавалі Каляды, то моладзь з Таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага зладзіла там і цікавую дзіцячую пляцоўку

Суровыя зімовыя сібірскія ночы — да таго ж і цёмныя! А маразы!! І быццам зіма толькі ўступіла ў свае правы: цэлы тыдзень у нас і -40 градусаў было! А некаторых сібіракоў як здула ў цёплыя далі: грэцыя паляцелі. В’етнам, Тайланд — найпапулярныя напрамкі з Іркуцка ў навагоднія канікулы. Дзіўлюся з тых пералётных птахай: і лета было гарачым, да +36, і восень-2018 сонечная, сухая (суцэльная рамантыка, а не “унылая пора”), дык не ж — людзям цяпла ўсё мала й мала!

А беларусы ў Сібіры — не з палахлівых: маразы нас не пужаюць. Калі ж Сонца жыццядайнае з Зімы на Лета павярнула ды, як кажуць у народзе, прыбыву дзень на вераб’іны скок, то гэтую пазітыўную вібрацыю ў прыродзе падхапілі мы, іркуцкія беларусы. Дасталі кажухі, маскі, Зорку Калядную падрамантавалі, падспомнілі тэксты песень Калядных — і рушылі ад дома да дома: добрым людзям пра вестку радасную паведаміць. І спявалі пры тым калядоўшчыкі на іркуцкіх вуліцах добразычлівыя песні, гаспадароў велічалі, водзячы з сабою Казу й Мядзведзя ў шумнай кампаніі Мехакошы й Дзеда. Варта яшчэ дадаць, што такія “незвычайныя” паводзіны калядоўшчыкаў гараджан і не надта здзівілі: на іркуцкай зямлі Калядная традыцыя па гэты час жывая. А прыйшла яна сюды ў свой час, у далёкае

Вясёлыя калядоўшчыкі на Каляднай вечарыне ў Іркуцку

Прыбайкалле, разам з сялянамі-перасяленцамі з цэнтральнай часткі Расіі, а таксама Беларусі, Украіны.

Мы зберагаем і паважаем народныя традыцыі продкаў. А ў дзівосную пару, калі Сонца на Вясну паварочвае, Рэгіянальная грамадская арганізацыя “Іркуцкае Таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага” традыцыйна ўжо, штогод збірае сваіх сяброў на Каляды.

Мы запрашаем да сябе на свята як іркуцяна, так і гасцей горада. Яшчэ і ў аддзяленнях ІТБК актывісты беларускага руху праводзяць гэтакія свята: у Чарчэце, Андрушыне, Тургенеўцы, Марынінску, Жызнеўцы... Безумоўна, у сёлах сібірскіх, дзе жывуць нашыя супляменнікі, праходзіць усё з большым беларускім каларытам, больш натуральна. І нават, можна сказаць, аўтэнтычна. На гэты конт у нас

так жартуюць: там “працэнт тлустасці вышэй”... Ды што ж рабіць, калі гараджане ад зямлі адарваліся? Усё роўна ж Сонца ўшанаваць абавязкова трэба, каб вечнай зімы ў свеце не было. Таму гараджане-сібіракі й вырашылі: не адчайвацца, да старэйшых, больш абазнаных людзей прыслухоўвацца, ды яшчэ вывучаць традыцыі продкаў. Так і ладзім іркуцкія Каляды. → **Стар. 4**

КУЛЬТУРНАЯ
ПРАСТОРА

**Кітайская рэдакцыя
“Мастацкай
літаратуры”**

**У беларускім выдавецтве
рыхтуюцца ствараць рэдакцыю кітайскай літаратуры**

“Рухаем справу разам з кітайскім бокам, скарыстоўваючы на працоўкі — не толькі нашыя, — расказвае дырэктар выдавецтва Алесь Бадак. — Досвед супрацы з КНР па кнігавыданні, публікацыі перакладаў ёсць і ў Выдавецкага дома “Звязда”. Кнігі на кітайскую тэму мае “Адукацыя і выхаванне”. Мы выдаём серыю “Светлыя знакі: Паэты Кітая”, выйшла кніга класіка Су Шы. Перадалі ў друкарню зборнік Ван Цянчжао. Наперадзе — новыя праекты, звязаныя з перакладамі культуралагічнай, асветніцкай літаратуры. Носьбіту кітайскай мовы, спецыялісту з Кітая, які ведае і рускую, і беларускую мовы, канешне ж, прасцей будзе працаваць у гэтым кірунку”.

Досвед “МЛ” па супрацоўніцтве з КНР — адметны. Заслугоўвае ўвагі падрыхтоўка й выданне Анталогіі кітайскай паэзіі XX ст. у перакладзе на беларускую мову “Пялёсткі лотаса і хрызантэмы”. Перакладчык — лаўрэат Дзяржпрэміі Беларусі Мікола Мятліцкі. Ён завершыў для “МЛ” і кнігу перакладаў паэзіі Ай Ціна. Гэта будзе другая беларуская кніга паэта з Паднябеснай: першы зборнік перакладаў пабачыў свет у 2015-м. Так ствараецца шырокая панарама беларуска-кітайскіх літаратурных стасункаў. Несумненныя лідары ў гэтым руху — “Мастацкая літаратура” й ВД “Звязда”.

Алесь Карлюкевіч

ТАЛЕНТЫ

Уверх па лесвіцы музыкі

**Выхаванцы Рэспубліканскай
гімназіі-каледжа
пры Беларускай
дзяржакадэміі музыкі граюць
сёння па ўсім свеце**

Дзіцятка будзе граць ці не?

Пасля мноства святочных Калядных, Навагодніх імпрэзаў самы час адпачыць шматлікім музыкантам, што стваралі нам прыўзняты настрой. Мы ж раскажам пра адну з вядомых беларускіх устаноў, дзе юныя таленты спасцігаюць сакрэты майстэрства, і дзе музыка — самы важны прадмет у праграме навучання.

Рэспубліканская гімназія-каледж пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі — прэстыжная ўстанова ў адукацыйным асяроддзі, гэтую школу талентаў цэняць і сярод творчай музычнай эліты. Скажам, вядомыя творцы Ігар Лучанок, Барыс Смольскі пачыналі ў гімназіі-кале-

дзі свой творчы шлях. Многія вядомыя дырыжоры, кампазітары, музыказнаўцы, спевакі, музыканты-выканаўцы прайшлі праз каледж. І дарога ў Беларускаю дзяржакадэмію музыкі пралягае тут: іх творчае ўзаемадзеянне даўняе, плённае.

Акадэмія музыкі адсвяткавала 85-гадовы юбілей, а гімназія-каледж да яго набліжаецца. У далёкім 1935-м апошняя ўзнікла — як аддзяленне для юных дараванняў пры Белдзяржкансерваторыі: у фартэп’янным і струнным (скрыпка, віяланчэль) класах навучалася 25 чалавек. Сёння ж у гімназіі-каледжы на 6 кірунках музычнага мастацтва, сярод якіх — дырыжыванне й музыказнаўства, навуча-

юцца 440 чалавек. Акрамя фартэп’яна, скрыпкі, віяланчэлі там асвойваюць альт, кантрабас, арфу. Сярод духавых і ўдарных на ўроках іграюць флейта, габой, кларнет, фагот, валторна, трамбон, труба, саксафон. Ёсць і народныя: баян, акардэон, гітара, домра, цымбалы. → **Стар. 7**

ISSN 0439-3619

АДЗІНЫ НАРОД

Узоры этнасферы

25 гадоў Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур актыўна працуе разам з нацыянальна-культурнымі грамадскімі суполкамі Беларусі

Ансамбль «Эрэбуні» — упрыгажэнне армянскай дыяспары ў Беларусі

Сёлета — юбілей у Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур, і вясёлае святочнае рэха, будзем спадзявацца, яшчэ пракоціцца ў 2019-м як па Беларусі, так і за яе межамі. На святочную дату звярнула ўвагу дырэктарка цэнтра Вольга Антоненка пад час прэс-канферэнцыі ў Нацыянальным прэс-цэнтры. Разам з ёй на сустрэчу з журналістамі прыйшлі таксама кіраўнікі малдоўскай, азербайджанскай, татарскай і эстонскай дыяспар, якія — у ліку найбольш актыўных у краіне.

Наогул у РЦНК, які працуе пад эгідай Міністэрства культуры, цяпер шмат сяброў па творчай супрацы, і сярод іх многія іншыя грамадскія суполкі: армян, афганцаў, грэкаў, грузін, дагестанцаў, казахаў, карэйцаў, літоўцаў, немцаў, палесцінцаў, палякаў, рускіх, башкір, туркменаў, украінцаў, цыган, чувашоў, яўрэяў. Падтрымлівае цэнтр і стасункі з Амбасадарамі розных краін у Беларусі, сярод якіх Эстонія, Латвія, Літва, Украіна, Расія, Германія, Польшча, Кітай, Іран, Катар, Казахстан, Арменія, Грузія, Азербайджан, Малдова, Ізраіль, Сербія ды іншыя. Былі на прэс-канферэнцыі ў чарговы раз названыя знакавыя ліч-

бы, якія сведчаць: Беларускі Мацярык — значна большы за саму Рэспубліку Беларусь. Мяркуйце самі: 4 мільёны этнічных беларусаў, а таксама выходцаў з Беларусі ды іх нашчадкаў жывуць за межамі нашай краіны. У той жа час у Беларусі жывуць прадстаўнікі 141 нацыянальнасці. Прычым усе яны, паводле беларускіх законаў, маюць тут права развіваць культуру, вывучаць мову, гісторыю, традыцыі сваіх продкаў. Яны і стварылі больш за 200 грамадскіх арганізацый ды іх філіялаў, шэраг творчых гуртоў і актыўна ўдзельнічаюць у грамадскім, культурным жыцці Беларусі.

Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур якраз і быў створаны, каб каардынаваць разнастайную дзейнасць такіх шматлікіх нацыянальна-культурных суполак у Беларусі. Яшчэ на РЦНК была ўскладзена й такая важная місія: падтрымліваць сувязі з беларусамі, якія жывуць за мяжой, — найперш з суполкамі, творчымі гуртамі, якія там створаны. У РЦНК, гаварыла Вольга Антоненка, цяпер працуюць тры аддзелы: па рабоце з нацыянальна-культурнымі грамадскімі аб'яднаннямі беларусаў замежжа, па метадычным забеспячэнні дзей-

насці клубных арганізацый ды аддзел народнай творчасці.

Гэтымі днямі цэнтр падводзіць вынікі дзейнасці за мінулы год. І вялікае яго дасягненне ў тым, што супрацоўнікі РЦНК дапамаглі адбыцца больш чым 370 імпрэзам, канцэртаў творчых калектываў розных нацыянальнасцяў. Пад час тых культурных падзей сацыяльна актыўныя прадстаўнікі розных нацыянальных суполак Беларусі змаглі выехаць з творчымі праектамі за межы нашай краіны, а беларусы замежжа — наведаць Бацькаўшчыну.

Найбуйной падзеяй у этнасферы Беларусі стаў летась XII Рэспубліканскі фестываль нацыянальных культур: у чарговы раз ён сабраў таленавітых прадстаўнікоў дыяспар у чэрвені 2018-га ў Гродне. На фэсце ўзнагароды атрымалі прадстаўнікі 37 нацыянальнасцяў, а казахскі падворак — Гран-пры. Цэнтр, адзначыла Вольга Антоненка, летась арганізаваў удзел беларускай творчай дэлегацыі ў II Міжнародных Парадэльфійскіх гульнях у горадзе Іжэўску (Рэспубліка Удмурція, Расія). Гран-пры на гэты раз — наш: ім ушанаваная народная вакальная мужчынская група «Хорус» Беларускага таварыства па зроку з Віцебска.

На творчую стажыроўку ў РЦНК летась прыехала 17 прадстаўнікоў беларускай дыяспары з 9 краін. Яны знаёміліся з беларускімі абрадамі, спевамі, танцамі, бралі майстар-класы ад майстроў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва.

Не застаюцца без падтрымкі РЦНК і беларусы замежжа. Беларускія суполкі ў Ізраілі, Італіі, Латвіі, Літве, Польшчы, Расіі, Сербіі, Украіне, Эстоніі, ЮАР атрымалі з Бацькаўшчыны летась і важкую матэрыяльную падтрымку: гэта 252 камплекты беларускіх сцэнічных касцюмаў, камплекты кніжак, сувеніры з беларускай сімволікай, а таксама музінструменты.

Ганна Лагун

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

Да Беларусі — з любоўю

Літаратар з Чабаксар Валеры Тургай стварыў аўтарскую анталогію перакладаў беларускага слова на чувашскую мову

Валеры Тургай — добры сябар Беларусі. У 2018 годзе ён прымаў удзел у Мінскім Міжнародным сімпозіуме літаратараў «Пісьменнік і час». Вядомы чувашскі паэт, перакладчык, публіцыст, шмат робіць для развіцця міжнародных стасункаў чувашскай нацыянальнай літаратуры. Менавіта ён сёння выбудоўвае, трываліць беларуска-чувашскі літаратурны мост. Робіць гэта, як сведчаць яго чувашскія калегі, упэўнена, з добрым веданнем справы, з чудаўным мастацкім густам. Да прыкладу, летась у Чабаксарах дзякуючы намаганням Валеры Тургая прайшоў вечар паэзіі Янкі Купалы.

Здзейсненае чувашскім паэтам у развіцці беларуска-чувашскіх літаратурных сувязяў узнёўлае й памяць пра час, праведзены Янкам Купалам у Чабаксарах — а было тое на пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Новы падарунак Валеры Тургая чувашскаму чытачу — падрыхтаваная да друку кніга «Любоў мая — Беларусь». Выданне хутка пабачыць свет у адной з друкарняў Чабаксар.

120 старонак складае аўтарская анталогія перакладаў беларускага слова на чувашскую мову. Адкрываецца зборнік знакамітым урывкам з прадмовы Францыска Скарыны да «Кнігі Юдзіф». Далей ідуць вершы Максіма Багдановіча, народных паэтаў Беларусі Якуба Коласа, Янкі Купалы, Аркадзя Куляшова, Пімена Панчанкі, Рыгора Барадуліна.

Валеры Тургай

А таксама — Міколы Купрэева, Анатоля Грачанікава, Генадзя Бураўкіна, Навума Гальпяровіча, Яўгеніі Янішчыц, Міхася Пазнякова, Анатоля Сыса, Віктара Шніпа, Алеся Бадака, Марыі Кобец, Таццяны Сівец, Валеры Радунь, Юліі Алейчанкі. Найбольш ёмісты — раздзел перакладаў з паэзіі Янкі Купалы: у ім, акрамя асобных вершаў, і 22 купалаўскія санеты. «Працуючы над перастварэннем санетаў, — расказвае Валеры Тургай, — я кансультаваўся з супрацоўнікамі Літаратурнага музея Янкі Купалы, ягонай дырэктаркай Аленай Ляшковіч. Увогуле ўдзячны беларускім сябрам за падказку перастварыць такія яркія, вобразныя купалаўскія цыкл. Ведаю, што раней выходзіла кніга санетаў Купалы на розных мовах народаў свету. То мяркую, спадзяюся, што яшчэ і ў Мінску ў новым выданні кнігі Янкі Купалы «Санеты» на мовах свету» з'явіцца й маё — чувашскае — пераўвасабленне, маё чувашскае прачытанне неўміручых твораў геніяльнага беларускага паэта».

Цяпер на рабочым сталі Валеры Тургая — падрадкоўнікі вершаў іншых беларускіх паэтаў: Міколы Мятліцкага, Міхася Башлакова, Людмілы Рублёўскай, Генадзя Пашкова, Міколы Віча, Раісы Баравіковай, Юрася Свіркі... «Думаю над новым выданнем анталогіі беларускай паэзіі па-чувашску, — дзеліцца планами перакладчык. — Вельмі хочацца для чытача ў Чувашы прадставіць шырокую палітру беларускай паэзіі, паказаць усе яе колеры й вобразы. Для таго, мяркую, не аднойчы яшчэ і прыеду ў Беларусь».

Такіх сяброў слова проста нельга не шанаваць, не адзначаць сваёй увагай. Чувашскі паэт — у шэрагу тых сучасных паэтаў з розных нацыянальных літаратур Расіі, якія пільна сочаць за развіццём беларускага мастацкага слова. І тут яшчэ можна згадаць балкарца Саліха Гуртуева, чачэнца Адама Ахматукаева, калмычку Рыму Ханінаву, удмурта Вячаслава Ар-Сяргі, башкірку Зульфію Хананаву, татарына Рэната Харыса...

Застаецца дадаць, што і ў Беларусі перакладчыкі ўважлівыя да творчасці Валеры Тургая. Ягонныя вершы па-беларуску друкаваліся ў газеце «Літаратура і мастацтва». Ёмістая падборка перакладаў чувашскага сябра рыхтуецца да друку ў часопісе «Полымя». А «Мастацкая літаратура» ў серыі «Сябрына: паэзія народаў Расіі» запланавала выпуск асобнага зборніка вершаў Валеры Тургая.

Сяргей Шычко

СЯБРОЎСТВА

Прыгожая мара Махатмы Гандзі

Штогод Амбасада Індыі выдае беларусам каля 8 тысяч візаў

Нядаўняя прэс-канферэнцыя ў Нацыянальным прэс-цэнтры ў Мінску прысвячалася Дню Рэспублікі Індыя: штогод ён адзначаецца 26 студзеня. Свята, нагадаю, звязана з прыняццем Канстытуцыі, пераходам краіны ад статуса брытанскага дамініёна да рэспублікі. Канстытуцыю прынялі ў лістападзе 1949-га, яна ўступіла ў сілу 26 студзеня 1950 года. І сёлета Рэспубліцы Індыя — 70 гадоў. Прыгожы ўзрост! Мы ведаем: адным з заснавальнікаў індыйскай дзяржаўнасці, ідэолагам філасофіі сацыяграха й барацьбы за незалежнасць сваёй краіны без гвалту быў Махатма Карамчанд «Махатма» Гандзі (1869—1948). Ён загінуў ад куль аднаго з фанатаў-нацыяналістаў праз 6 месяцаў пасля абвяшчэння незалежнасці краіны (1947). Дарэчы, паміраючы, Махатма жэстамі паказаў, што прабачае забойцу.

Надзвычайны й Паўнамоцны Амбасадар Індыі ў Беларусі спадарыня Сангіта Багадур расказала на прэс-канферэнцыі: хутка ўжо ў Мінску з'явіцца білборды з выявай Махатмы Гандзі. Самы знакаміты індыец атрымаў тытул Махатма, што азначае «Вялікая душа», за тое, што ўсё жыццё прысвяціў самаўдасканаленню й служэнню грамадству, нястомна выступаў супраць гвалту й рэлігійных звадаў. Помнік Махатму Гандзі ў Мінску ўстаноўлены ў чэрвені 2015 года ва ўнутраным дварыку Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Да 150-х угодкаў Махатмы ў мінскім Лёзшыцкім парку ў лістападзе 2018-га былі высаджаны паўтары сотні маладых дрэўцаў: вербы, ліпы і рабіны. Пра Махатму Гандзі беларусы ведаюць з кніжак «Маё жыццё», «Мая вера» і «Ключ да здароўя», у якіх Гандзі падзяліўся сваім светапоглядам.

Махатма Гандзі — знакавая асоба для ўсіх індыйцаў

Спадарыня Сангіта Багадур на прэс-канферэнцыі дала разуменне: сёння й беларусы, і таксама індыйцы зацікаўлены ў тым, каб паміж краінамі развіваліся шматбаковыя стасункі, у тым ліку й турыстычны абмен. Штогод Амбасада Індыі выдае беларусам 7-8 тысяч візаў. Амбасадар ведае: многія індыйцы хацелі б прыехаць у Беларусь. Яна лічыць, што наша краіна вельмі прыгожая, і варта больш рэкламаваць яе лепшыя каштоўнасці ў Індыі, каб прыцягнуць адтуль больш турыстаў. Да таго ж Амбасада Індыі ў Беларусі нядаўна атрымала ад Нацыянальнага аэрапорта «Мінск» прапанову наладзіць прамыя авіяпералёты паміж краінамі. Спадзяемся — так і будзе!

Ганна Лагун

НАПЯРЭДАДНІ ПАДЗЕІ

У Мінску будзе кніжная пара

Арганізатары XXVI Мінскай міжнароднай выставы-кірмашу, якая пройдзе з 6 па 10 лютага, рыхтуюцца гасцінна сустрэць каля 60 тысяч жыхароў і гасцей сталіцы

60 000 — гэта многа ці мала? Мяркуйце самі, маючы на ўвазе: гэта ў некалькі разоў больш, чым летась. Пад экспазіцыі кніг будзе аддадзена каля 3 тысяч квадратных метраў Адміністрацыі ўзнага комплексу па праспекце Пераможцаў, 14. Экспаненты прыедуць больш чым з 30 краін: будуць прадстаўлены Швецыя, Германія, Францыя, Фінляндыя, Славакія, Сербія, Румынія, Рэспубліка Карэя, Італія, Польшча, Егіпет, Венгрыя, Балгарыя, Кітай, Турцыя, да таго ж краіны Прыбалтыкі, СНД. Шматлікім наведнікам і ўдзельнікам выставы-кірмашу абяцаюць, акрамя навінак выдавецтваў краін блізкага і далёкага замежжа, насычаную дзелавую і культурную праграму, бізнэс-перамовы, майстар-класы, адукацыйныя трэнінгі.

Сёлета выстава-кірмаш пройдзе пад дэвізам “Больш чым кніга!”. У планах арганізатараў нават гастра-тыдзень, пад час якога ў мінскіх кафэ і рэстаранах пастараюцца гатаваць стравы, апісаныя ў творах беларускіх пісьмennisкаў. У кінатэатрах і на беларускіх тэлеканалах пакажуць фільмы па матывах вядомых кніг, у тэатрах жа пройдуць спектаклі — таксама ў той жа плыні. Студэнты з Нацыянальнай акадэміі мастацтваў прапануюць выставу цікавых прац дызайнераў па сучасным афармленні кніг. Важкае слова наконце сучаснай ілюстрацыі кніг скажуць і мастакі. Выдаўцы пазнаёмяць чытачоў з новым захваленнем маладых людзей: так званымі

Адна з прэзентацый на мінулагодняй выставе-кірмашы

кнігамі з дапоўненай рэальнасцю New books. А распаўсюднікі паспрабуюць паразважаць, як лепш выкарыстоўваць краудфандзінг і сацсеткі для прасоўвання кніжнай прадукцыі. Ці ўсё “Мы робім па-людску?” — такое пытанне зададуць пакупнікам гандляры кнігамі пры дапамозе sms-галасавання. Хто прагаласуе ў “кніжныя” дні — атрымае зніжку ў 10 працэнтаў, а іх адказы дапамогуць арганізатарам Усебеларускага конкурсу вылучыць лепшыя кнігагандлёвы пункт. У лютым пройдзе і дырымонія ўзнагароджання пераможцаў 58-га Нацыянальнага конкурсу “Мастацтва кнігі-2019”.

У плыні выставы-кірмашу ў пяты раз збярэцца Міжнародны сімпозіум літаратараў “Пісьменнік і час” — адна з найцікавых

дыскусійных пляцовак. Больш за 50 вядомых пісьмennisкаў з 25 краін прыедзе ў Беларусь, каб пазнаёміць чытачоў са сваімі новымі творами. Шматлікія сустрэчы, аўтограф-сесіі, майстар-класы з папулярнымі пісьмennisкамі будуць ладзіцца ў бібліятэках і навучальных установах. Паэты прачытаюць свае вершы як на выставачных пляцоўках, так і ў “паэтычным аўтобусе” са звычайнымі пасажырамі, які пачне курсіраваць ужо хутка ад станцыі метро “Няміга” да выставачнага комплексу.

Зразумела, што галоўным героем, дзеля якога збіраюцца ладзіць усе імпрэзы, стане Яе Вялікасць Кніга. Найпершую кнігу, выдадзеную на тэрыторыі Вялікага Княства Літоўскага (у склад яго ў даўнія часы ўваходзілі і

беларускія землі), пакажуць на цэнтральным стэндзе Мінінфармацыі Беларусі. Гэта “Малая падарожная кніжка” Францыска Скарыны 1522-га года выдання. У аματαў даўніны з’явіцца магчымасць убачыць яе ў арыгінале ды пагартачь копію ў электронным выглядзе. Шмат цікавых экспанатаў будзе выстаўлена з калекцыі Уладзіміра Ліхадзедава, аб праекце якога “У пошуках страчанага” шмат пішуць СМІ. Рэдкія кнігі, часопісы, газеты, паштоўкі, пісьмовыя прыналежнасці, нават друкарскі станок на ўзор тых, што працавалі ў XVI стагоддзі, Уладзімір Ліхадзедаў пакажа на стэндзе Мінінфармацыі. Прэзентацыя альманаха Terra poetica, які выдадзены ў плыні міжнароднага гуманітарнага праекта “Мінская ініцыяты-

ва”, пройдзе з удзелам аўтараў з Расіі, Украіны, Беларусі.

Да знакавых юбілейных дат — 75-годдзя Вызвалення Беларусі і 100-годдзя масавага моладзевага руху — будуць прымеркаваны дзве асобныя акцыі. Аб вайне і перамозе наведнікі выставы ўспомняць, збіраючы... танк з кніжак, якія пазней арганізатары акцыі перададуць у дзіцячыя і медыцынскія ўстановы. А пра камсамольскае мінулае нашай краіны ўзгадаюць на прэзентацыі выдання “В ритме летящих лет...”. Хто з беларускіх паэтаў не пісаў вершы пра камсамол? Колькі дзён нараджэння ў беларускага камсамола? Адказы на гэтыя пытанні ведаюць аўтары новай кніжкі.

Для дзяцей, якія любяць чытаць, будуць паказаны тэатралізаваныя пастаноўкі, прадстаўлены новыя дзіцячыя кнігі ў сучасным фармаце, арганізаваны літ-квэсты, якія стануць своеасаблівай гульні-раследаваннем. На прэзентацыю дзіцячай літаратуры адведдуць 4-ы дзень. Да таго ж дзеці змогуць паўдзельнічаць у сумесным напісанні кнігі. Некалькі сказаў наконце свайго бачання будучыні Беларусі праз 10 гадоў яны змогуць даслаць на сайты Мін-адукацыі ды Мінінфармацыі.

Асобная тэматычная выстава духоўнай кнігі пройдзе ў кніжных дні ў Мінскім храме-помніку ў імя Усіх Святых. У апошні, пяты дзень выставы-кірмашу лепшыя экспазіцыі атрымаюць узнагароды ад арганізатараў.

ТЭНДЭНЦЫ

Аўтограф як шлях да поспеху

Вядомы брэнд “Акадэмія кнігі” напярэдадні XXVI Мінскай міжнароднай кніжнай выставы-кірмашу дзеліцца досведам таго, як у новых умовах гандляваць па-новаму

Дзеля продажаў навуковых кніжак, падручнікаў, усемагчымых даведнікаў і метадычных дапаможнікаў стваралася гэтая гандлёвая сетка ў 70-я гады. Цяпер жа ў кнігарні сабраны і прадаюцца ў вялікай колькасці выданні па гісторыі, культуры Беларусі, мастацкай літаратуры айчынных выдаўцоў на беларускай і рускай мовах. Карацей — прадстаўлена кніжная прадукцыя амаль усіх беларускіх выдавецтваў. “Кнігі беларускіх выдаўцоў — гэта 60 працэнтаў ад усяго продажу ў нашай кнігарні. Для нас была і застаецца прыярытэтай літаратура, надрукаваная ў Беларусі, — прызнаецца Вольга Глухоўская. — Выйдзе кніга на беларускай мове ці звязаная з гісторыяй, культурай Бацькаўшчыны, — і адразу трапляе да нас. Найбольшы попыт цяпер на літаратуру пра гісторыю Беларусі, але і сучасная мастацкая літаратура прыцягвае ўвагу. Калі ў іншых кнігарнях часцей прадаюцца больш ці менш папулярныя кнігі

або класіка, то мы прапануем твораў як вядомых, так і малавядомых беларускіх аўтараў. Працуем і з маладыражнай літаратурай”.

А якія беларускія аўтары ў пашане ў пакупнікоў кнігарні? Святлана Алексіевіч, Уладзімір Арлоў, Людміла Рублеўская, Алесь Разанаў, Уладзімір Сіўчыкаў, Андрэй Горват, Леанід Дайнэка...

Кнігі трапляюць сюды рознымі шляхамі. Буйныя выдавецтвы, з якімі адладжаны стасункі, гандляроў інфармуюць пра навінкі, а іншую прадукцыю супрацоўнікі “Акадэміі кнігі” адсочваюць і самі. Як вядома, сёння многія беларускія аўтары друкуюць свае творы за ўласныя сродкі. Пра такіх даведваюцца са СМІ, рэкламы — і запрашаюць да супрацы. Так было, напрыклад, з Андрэем Горватам: адна з яго кніг прадавалася толькі ў Купалаўскім тэатры. Цяпер яе набыць можна і ў “Акадэміі кнігі”.

Аднак, упэўнена Вольга Глухоўская, варта мець кнігу ў кнігарні — гэта ўсё, яе прадаць. Адна з цікавых форм працы тут — аўтограф-сесіі з пісьмennisкамі, правядзенне якіх анансуюцца ў сацсетках. Ёсць водгук!

Хочацца некаму пагутарыць з выдаўцом ці аўтарам кнігі, займаецца аўтограф на толькі што набытым творы... Летась былі прэзентацыі кніг Анатоля Бутэвіча “Жанчыны з легенды”, Вольгі Лабачэўскай “Мастацтва дзеля славы Божай”, Леаніда Дайнэкі “Выбраныя творы”, Віктара Марціновіча “Ноч” з аўтограф-сесіямі аўтараў. Прыцягвае пакупнікоў і рэклама кніжак, выдавецтваў на вітрынах. Як вынік: попыт на іх прадукцыю рэзка ўзрастае. Да таго ж інфармацыя пра навінкі з’яўляецца на тэлеэкранах у кнігарні, на яе сайце, у сацсетках: там і вокладкі ёсць, і кароткія анатацыі.

Зрэшты, інтэрнэт кнігарням і канкурэнт: моладзь з яго чэрпае інфармацыю — і паменшала пакупнікоў у “Акадэміі кнігі”. Навучальныя дапаможнікі становяцца е-кнігамі. Таму і метадычных кніг друкуюцца значна менш. Кнігарня нават завозіць навучальную і навуковую літаратуру з Расіі. Найбольш запатрабаваныя дапаможнікі па вывучэнні рускай мовы замежнікамі, бо студэнты, што навукаюцца ў беларускіх вун, тут — нярэдка гасці. У асартыменце і дапаможнікі па вывучэнні ан-

Людміла Рублеўская — папулярная пісьменніца

лійскай, нямецкай, французкай, іспанскай ды іншых моў: самі беларусы часцей бываюць за мяжой ці жывуць там.

Шэраг выданняў з асартыменту “Акадэміі кнігі” будзе і на Міжнароднай кніжнай выставе: размесціць іх на сваім стэндзе Польскі інстытут, што ў Мінску. Гэта кнігі польскіх аўтараў, надрукаваныя ў Беларусі: Ігната Карповіча “Сонька”, Анджэя Малешкі “Чырвонае дрэва”, Анджэя Сапкоўскага “Вядзьмар”, Сяргея Пясецкага “Гляну ў аконца” (другая частка з “Мінскай трылогіі”).

Гандляры маюць намер прэзентаваць і выданні, звязаныя з гісторыяй, традыцыямі бела-

рускага народа. Такая супраца для кнігарні — выгадная, бо дапамагае знаходзіць пакупнікоў. Вольга Мікалаеўна ўдакладніла: Польскі інстытут імкнецца прадставіць не тыя кнігі, якія выдаюцца ў Польшчы і зрэдку трапляюць у нашу краіну. Падаецца якраз літаратура польскіх аўтараў, надрукаваная непасрэдна ў Беларусі, для яе жыхароў. Польшча і Германія — гэта, казала дырэктарка, дзве краіны, якія цяпер актыўна займаюцца літаратурнымі сувязямі з Беларуссю і намагаюцца, каб творы, напісаныя польскімі ды нямецкімі пісьмennisкамі, былі надрукаваны ў нашай краіне на беларускай і рускай мовах.

Паласу падрыхтавала Ганна Лагун

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

І засвяціла нам “Зорка”

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

На гэты раз арганізатары пастараліся надаць імпрэзе сямейны характар. Паспрабавалі стварыць атмасферу ўтульнасці, хатняй цеплыні, для чаго й сабралі-запасілі на свята народных прадстаўнікоў усіх узроставых груп. А некаторыя так і прыйшлі — сям’ямі. Праграму ж святочную выбудавалі з улікам таго, каб дзяліцца ведамі пра Каляды, уключылі ў яе інтэрактыўныя пляцоўкі з беларускімі гульнямі, танцамі, варожбамі, дэкаратыўна-прыкладным мастацтвам. Ахвочыя ж мелі яшчэ магчымасць і ў шэрагах калядоўшчыкаў пабыць, прымераўшы на сябе тую ці іншую ролю. Скажам, Казюю ці Мядзведзем вам больш падабаецца? Можна было й апрабаваць, наколькі ўдалае тое пераўвасабленне, тут жа на гледач.

І яшчэ адметнасць нашых нядаўніх Калядаў: мы правялі свой спеўны сход! Як вядома, сёння гэта ў Беларусі папулярны такі грамадскі праект — людзі ўсе разам спяваюць любімыя народныя песні, разам развучваюць іх. Асабліва ж цікава тое ўсё атрымліваецца, калі працэсам кіруе прафесіянал — спявак, фалькларыст, музыка. Ідэя праекта належыць таленавітаму Сержуку Доўгушаву, ён сам — прафесійны спявак. Да таго ж асобна была зладжана ў нас Калядная дзіцячая пляцоўка, на якой аніматарамі выступілі старшакласнікі — удзельнікі Агітбрыгады “Зорка”. Гэта наш новы моладзевы праект, і вельмі сімвалічна, што “Зорка”

беларуская хораша засвяціла ў Іркуцку якраз на Каляды.

Прыемна было мне назіраць за маладымі сям’ямі, што прыйшлі на беларускае Каляднае свята. Гэта ж яшчэ нядаўна быў моладзевы актыў ІТБК, а сёння хлопцы, дзяўчаты — са сваімі дзецьмі. Так што нашая суполка маладзее! Скажам, Юлія Пярмінава прыйшла з мужам Андрэем (працуе спецыялістам на Іркуцкім алюмініевым заводзе) і Макарам (13), Платонам (9), і Зояй (3 гады). Быў з намі й Юлін тата, Анатоль: яму 70 гадоў, і ён працуе геофізікам. Была на святочнай імпрэзе таксама сям’я

Наколькі мне вядома, сям’я маладая на зіму прыехала ў горад. А як пацяплее, у траўні, плануе вяртацца ў вёску Віленск (там каля 20 двароў), што далёка ад Іркуцка — у Ніжнеудзінскім раёне. Дарэчы, хоць можа каму падацца, што назва паселішча звязана з Вільняй, раней беларускім горадам, ды паходжанне назвы іншае: ад слоў Владимир Ильич ЛЕНИН. А “сезонныя вандроўкі” Аляксею з Ганнай ды малым сынам даводзіцца рабіць, бо старая хаата, у якой у вёсцы жывуць, узімку цяпло не трымае. Нашы сябры й мінулую зіму правялі ў горадзе. Але ка-

Алёна Сіпакова з Калядным катом

Аляксея Кухты: ён з жонкаю, мастачкай-керамісткай Ганнай (пра яе газета пісала: “Чароўныя акарыны Ганны Радзівонавай” — ГР, 17.08.2016), ды яшчэ іх сыноч Валадар (яму 6 студзеня споўніўся годзік). Была й мама Ганны: Алена Радзівонава.

жуць, падабаецца ім жыццё вясковае. (Трохі пра тое — глядзіце на старонцы Вконтакте “Земля трав. Кераміка ручной работы. Иван-чай.” https://vk.com/zemlia_trav — Рэд.)

Хораша таксама было сустрэць на Калядах і заснаваль-

Ганна Радзівонава з сынам Валадарам

нікаў ІТБК: яны для нас — нібы гарант жывучасці, устойлівасці суполкі. І радаваліся мы, бачычы на беларускай імпрэзе новыя твары, людзей рознага ўзросту і полу, — бо гэта ж яскравы паказчык цікавасці жыхароў Іркуцка да беларус-

Кіраўніца Фальклорнай студыі “Беларусы Прыбайкалля” Юлія Пярмінава і яе сям’я

кай культуры, нашай суполкі, нашых культурна-асветніцкіх праектаў.

Наша Калядная сустрэча зладзілася дзякуючы планамернай працы Фальклорнай студыі “Беларусы Прыбайкалля” — ёй кіруе Юлія Пярмінава, яна ж і старшыня Іркуцкага гарадскога аддзялення ІТБК. Мы дзякуем Цэнтру сацыяльных ды інфармацыйных паслуг для моладзі ў асобе Пятра Трэскіна — за прадастаўленую нам утульную Малую залу “Дома афіцэраў”. Наша ўдзячнасць і фотаслужбе “Восточная Сибір” у асобе Аляксандра Барысавіча Данілава: за прафесійны, яскравы рэпартаж.

Алёна Сіпакова,
кіраўніца Іркуцкага
таварыства беларускай
культуры імя Яна Чэрскага.
Фота: Аляксандр Данілаў.

СВЕТАПОГЛЯД

Калі важна трымаць баланс

Знаходзяць прызнанне супляменнікі ў Іркуцку, якія зберагаюць свае нацыянальныя традыцыі, а таксама працуюць на карысць грамадзянскай згоды ў Прыбайкаллі

Газета паведамляла ўжо, што важную расійскую ўзнагароду з рук вядомага рэжысёра Юлія Гусмана ў Іркуцку атрымала кіраўніца праекта “Фестываль нацыянальных культур — Сузор’е дружбы” Алёна Сіпакова (“Алене — ад Юлія” — ГР, 14.12.2018). Што за фестываль? Вяртаемся да тэмы, распытваем пра падрабязнасці ў Алёны.

Зяе допісу ў рэдакцыю вынікае: чацвёрты ўжо “Фестываль нацыянальных культур — Сузор’е дружбы” прайшоў у сяле Аёк напрыканцы кастрычніка. Як тое было? “Розныя адукацыйныя арганізацыі Іркуцкага раёна працавалі разам з Іркуцкім таварыствам беларускай культуры імя Яна Чэрскага — і зладзілі мы чарговы фестываль, які праходзіў пад дэвізам “Беражыце дружбу! Беражыце мір!”, — паведамляе Алёна. — 14 школ прадстаўлялі нацыянальныя культуры розных народаў — рускага, беларускага, украінскага, эвенкійскага, бурацкага, кітайскага, карэйскага, цыганскага. Таксама былі

прадстаўлены побыт і музычная творчасць казакоў, якія выдзяляюцца ў сегменце рускай традыцыйнай культуры”.

У складзе журы былі прадстаўнікі Упраўлення губернатара і Урада вобласці па сувязях з грамадскасцю й нацыянальных адносінах, актывісты нацыянальна-культурных цэнтраў. Яны з розных бакоў ацэньвалі практы ўдзельнікаў фестывалю. У намінацыі “Каков народ — таков обычай” (у беларусаў ёсць блізкае па сэнсе ды ўрыфмаванае выслоўе: “Што ні край, то свой звычай”) лаўрэатамі сталі творчыя калектывы Хамутоўскай школы №1 (эвенкійская культура), Маркаўскай (кітайская культура) ды Мікольскай школы (руская культура). У намінацыі “Нацыянальныя песні і танцы” дыпломы лаўрэатаў атрымалі творчыя калектывы Аёскай школы (карэйскі танец), Мамонаўскай (казачы танец “Я на печке молотила”), Урыкаўскай (беларуская песня “Не бывае неба лепшага”). Спецдыпломы за папулярнызацыю традыцыйнай народнай культуры й падарункі былі ўручаны калектывам — ад нацыянальна-культурных цэнтраў: бурацкага, беларускага, карэйскага ды ўкраінскага. Ды яшчэ Упраўленне губернатара

і Урада вобласці па сувязях з грамадскасцю й нацыянальных адносінах уручыла прызы й падарункі.

Сем калектываў, якія найбольш глянуліся журы, выступілі ў праграме вялікага абласнога канцэрту, ён праходзіў 4 лістапада ў Палацы спорту горада Іркуцка. Былі ж гэта калектывы, якія прадстаўлялі культуру казакоў (з Мамонаўскай ды Півавараўскай школы), цыганоў (з Кудзінскай), беларусаў (з Урыкаўскай), карэйцаў (з Аёскай), кітайскую (з Маркаўскай) і гурт з Максімаўскай з танцам “Зимушка”.

Каштоўныя, важныя практы ініцыююць ды з партнёрамі рэалізуюць іркуцкія беларусы! У адным з інтэрв’ю Алёна Сіпакова казала: праект дапамагае кожнаму задумацца, адкуль прыехала яго сям’я, адкуль яго род. Скіраваны ж “Фестываль нацыянальных культур — Сузор’е дружбы” на выхаванне ў расійскіх школьнікаў павагі да роднай культуры, да іншых культур народаў, што жывуць у Расіі.

Дарэчы, нашы чытачы ведаюць: розныя міжнацыянальныя фестывалі ладзяць і беларусы ў Самары. Скажам, у 2017-м суполка “Руска-Беларускае Братэрства 2000” ініцыявала й правяла ўпершыню вялікі абласны шматнацыянальны дзіцячы і

Узнагароды ад арганізатараў — удзельнікам фестывалю

юнацкі конкурс-фестываль мастацтваў “Мама — первое слово, главное слово в каждой судьбе”. (Гл.: “Свята для матуль” — ГР, 13.12.2017 — <https://www.sb.by/articles/svyata-dlya-matul.html>). Ён прысвячаецца Усерасійскаму Дню Маці, які адзначаюць у апошнім нядзелю лістапада. Яшчэ, мы ведаем, супляменнікі з Саюза беларусаў Дону падключыліся да міжнацыянальнага этнапраекта “150 культур Дону”, і старшыня СБД Уладзімір Банцэвіч выступіў галоўным кансультантам, калі рыхтавалася прадстаўленне беларускага народнага свята ў яго плыні. (Гл.: “Як на Доне восенню Вясну пагукалі” — ГР, 28.11.2018 — <http://zviazda.by/be/news/20181128/1543416783-yak-na-done-vosennyu-vyasnu-pagukali>).

Весткі пра тое, як актыўна ўдзельнічаюць беларусы дыяспары ў міжнацыянальных

праектах на карысць краін пражывання — частыя ў рэдакцыі. Што, аднак, насцярожвае? Жадаючы ўсім быць добрымі, паказваючы талерантнасць і верацярпімасць, беларусы лёгка схіляюцца ў інтэрнацыянальную дзейнасць — і, бывае, родны, нацыянальны складнік беларускага руху адыходзіць на другі план. Ці можа тое толькі здаецца, калі глядзець з Мінска? Мяркую, варта ўсё ж актывістам супалак такія пытанні абмяркоўваць, выбіраючы галоўныя кірункі дзейнасці, ды здаровы баланс “роднага й міжнароднага” заўсёды трымаць. Бо трымае й вясёлка ў сабе розныя колеры — тым і прыгожая! А калі ў жаданні “быць як усе” нацыянальны адметнасці беларусаў сатруцця, калі абдудзецца поўная асіміляцыя ў мясцовыя народы — ці ж на карысць тое будзе нашай Бацькаўшчыне?

Іван Ждановіч

ІНІЦЫЯТЫВА

У еднасці, у дружбе — наша сіла

Марафон мерапрыемстваў да 75-годдзя Вызвалення Беларусі і Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне распачаўся ў Самары — па ініцыятыве суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”

Старт праекту даў Старэйшы Дарадца, начальнік Дзелавага і культурнага комплексу Пасольства Беларусі ў Расіі Васіль Чэрнік. 11–13 студзеня ён быў у Самары па запрашэнні Самарскай абласной грамадскай арганізацыі беларусаў і выхадцаў з Беларусі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” і пры ўсебаковай падтрымцы Адміністрацыі губернатара вобласці, абласнога Дома дружбы народаў.

Дзень першы: гасцей дарагіх з хлебам-салю вітаем!

Сябры суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”, прадстаўнікі яе творчых гуртоў пры падтрымцы беларусаў-дэпутатаў Думы гарадзкіх Самары і дырэктара Дома дружбы народаў з хлебам-салю на беларускім ручніку сустракалі ўранні паважанага гасця на чыгуначным вакзале. Казалі: “У беларусаў ёсць цудоўны звычай: вітаць гасцей з хлебам-салю. Мы звычай зямлі сваёй зберагаем, гасцей дарагіх з хлебам-салю вітаем!” У той жа дзень на плошчы Славы ля Дома Урада прайшла цырымонія ўскладання кветак да гарэльефа “Скорбящей Матери-Родине”, узведзенага ў год 30-годдзя пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Вечны агонь манумента, запалены 5 верасня 1971 года, гарыць у памяць пра 225 тысяч ураджэнцаў Куйбышава і Куйбышкаўскай вобласці, якія загінулі на палях бітваў. Кошык чырвоных руж усклаў Васіль Чэрнік і прэзідэнт суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” Ірына Глуская. Пунсовыя гваздзікі, чырвоныя ружы ўсклаў таксама кіраўніца Упраўлення нацыянальнай і канфесійнай палітыкі Дэпартаменту па сувязях з грамадскасцю Адміністрацыі губернатара вобласці Надзея Асіпава, галоўны кансультант Упраўлення міжнароднага і міжрэгіянальнага супрацоўніцтва Дэпартаменту знешніх сувязей Адміністрацыі губернатара Максім Лісіцын, дэпутат Думы гарадзкіх Самары Валеры Барсук, дырэктар Дома дружбы народаў Ігар Бураў, члены Праўлення і моладзевага аддзялення суполкі беларусаў.

Пра гісторыю Самарскага краю, доблесць і гераізм яго жыхароў беларускі дыпламат больш даведаўся ў Гістарычным парку “Россия — моя история”. Гасця чакаў там невялікі сюрпрыз: беларускія песні і танцы пад ялінкай на пляцоўцы парка выканалі салісткі беларускага ансамбля “Очарование” і харэаграфічны ансамбль “Ровесник”. Сама ж разгорнутая экскурсія па экспазіцыях мультимедыйнага комплексу “1914–1945. От Великих потрясений к Великой Победе” доўжылася 2 гадзіны. На пляцоўцы Гістарычнага парку прайшлі і перамовы Васіля Чэрніка з выконваючым абавязкі Міністра культуры Самарскай вобласці Сяргеем Філіпавым і выконваючым абавязкі кіраўніка Дэпартаменту турызму Міхаі-

Удзельнікі круглага стала “Мы помним, помнить миру завещаем!”, які ладзіўся ў Самары ў плыні мерапрыемстваў, прысвечаных 75-годдзю Вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне

лам Мальцавым: абмяркоўваліся пытанні развіцця гуманітарнага супрацоўніцтва. Потым ганаровы гасць наведаў бамбасховішча рэзервовай стаўкі Вярхоўнага Галоўнакамандуючага (“Бункер Сталіна”), збудаваны ў 1942 годзе на глыбіні 37 метраў. Цяпер у бункеры — Музей грамадзянскай абароны. А вечарам Васіль Чэрнік быў на Раждзественскім канцэрце ў Тэатры оперы і балета.

Дзень другі: сустрэчы за круглым сталом

З паездкі ў этнаграфічны комплекс “Парк дружбы народов” на тэрыторыі мікрараёна “Волгарь” і дэтальнага агляду Беларускага дома і надворных пабудов пачаўся другі дзень Васіля Чэрніка ў Самары. Потым гасця сустракалі ў абласным Доме дружбы народаў: беларусы ў нацыянальных строях пад бадзёрую беларускую песню. Гэта былі выканаўчы дырэктар і мастацкія кіраўнікі творчых гуртоў Іна Сухачэўская і Алена Кірылашава, актыўны суполкі, салісткі гуртоў, намеснікі кіраўніка моладзевага аддзялення суполкі Георгій Курмакоў. Прыгожа, сардэчна сустракалі беларусы іншых удзельнікаў круглага стала “Мы помним, помнить миру завещаем!”. Ён ладзіўся да 75-годдзя Вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне суполкай “Руска-Беларускае Братэрства 2000” пры падтрымцы Адміністрацыі губернатара, Дома дружбы народаў. Паўдзельнічалі ў размове прадстаўнікі заканадаўчай і выканаўчай улады, члены Грамадскай палаты і кіраўнікі нацыянальных грамадскіх аб’яднанняў. Прычым — не толькі з Самарскай вобласці: была і дэлегацыя з Арэнбурга. Яе ўзначальвала Кацярына Ракава, намесніца старшыні Арэнбургскага абласнога беларускага культурна-асветніцкага таварыства, сустаршыня Маладзёжнай асамблеі народаў Расіі, прэзідэнт Асацыяцыі нацыянальных моладзевых грамадскіх арганізацый Арэнбургскай вобласці “ВМЕСТЕ”.

З дакладам “Мы помним, помнить миру завещаем!” выступіў Андрэй Кірылюк, дырэктар

суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”. Кацярына Ракава падзялілася досведам патрыятычнай і выхаваўчай працы сярод моладзі ў Арэнбургскай вобласці. Выступалі таксама іншыя ўдзельнікі круглага стала. Ірына Глуская прапанавала: да юбілейных датаў творчыя калектывы суполкі беларусаў маглі б паказаць сваё майстэрства на пляцоўцы Дзелавага і культурнага комплексу Пасольства Беларусі ў Маскве.

Па заканчэнні круглага стала, які прайшоў душэўна і ў той жа час па-дзелаваму, творчыя гурты беларусаў Самарскай вобласці ды іх партнёраў прадставілі вялікую — больш за 20 нумароў! — музычна-літаратурную праграму “Живём и помним!”.

Васіль Чэрнік, выконваючы даручэнне Пасла Беларусі ў Расіі Уладзіміра Сямашкі, уручыў Падзякі ад Пасольства беларускаму вакальнаму ансамблю “Каданс” і дзвюм яго кіраўніцам: заснавальніцы Алене Кірылашавай і цяперашняй мастацкай кіраўніцы Іне Сухачэўскай. А вечарам Васіль Чэрнік паглядзеў спектакль “Леў зімой” на сцэне Самарскага акадэмічнага тэатра драмы імя М. Горкага.

Дзень трэці: Самарскія славатасці

Музейна-выставачны цэнтр “Самара — Космическая” — адзін з маладых музеяў у горадзе:

Ад рэдакцыі. Кіраўнік Самарскай рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “Белая Русь” Алег Ксяндзоў у пісьме ў рэдакцыю паведаміў, як менавіта 12 студзеня для дыпламата Васіля Чэрніка была наладжана азнаёмыя экскурсія ў Парк дружбы народаў. “Я ладзіў Саюз народаў Самарскай вобласці (на чале са старшынёй арганізацыі Расціславам Хугаевым) сумесна з дырэктарам Дома дружбы народаў Ігарам Буравым, — напісаў Алег Аляксандравіч. — Суправоджалі гасця, знаёмілі са сваімі нацыянальнымі падворкамі разам са мной іншыя прадстаўнікі нацыянальных суполак: Любоў Калеснікова (мардва), Людміла Паўлава (чувашы) і Каміла Сізякова (башкіры). Найбольш падрабязна Васіль Чэрнік знаёміўся менавіта з беларускім падворкам. Я прадставіў яму 3D-праект унутранай уладкаванасці хаты, раскажаў пра перспектывы стварэння інтэр’ера ў беларускім народным стылі”.

адкрыўся 12 красавіка 2001-га, калі адзначалася 45-годдзе самарскага касмічнага машынабудавання. Музей становіцца вядомым сімвалам Самары, — таму й вырашылі беларусы паказаць гасцю гэтую славатасць. Алена Кузіна, дырэктарка музейна-выставачнага цэнтру, сама правяла экскурсію для беларускага дыпламата, распавяла пра ўнікальныя

Харэаграфічны ансамбль “Ровесник” — творчы партнёр беларускай суполкі ў Самары

экспанаты. Потым Васіль Чэрнік наведаў і Самарскую абласную ўніверсальную навуковую бібліятэку. Яе гісторыя пачалася 13 студзеня 1860-га, цяпер у фондах — больш за 4 млн дакументаў. Пра тое й не толькі гасцю ў ходзе экскурсіі распавяла дырэктарка бібліятэкі Наталля Нікуліна.

Якія высновы ў Васіля Мечыслававіча пасля дзелавага візіту ў Самару? “Пра горад я чуў шмат,

але пабываў тут упершыню, — раскажаў ён. — Да таго, як перайсці на дыпламатычную працу, я працаваў намеснікам Міністра культуры Беларусі, сярод іншых клопатаў курыраваў і працу нацыянальна-культурных аб’яднанняў. У мяне склаліся дзелаваыя адносіны з суполкай “Руска-Беларускае Братэрства 2000” і яе прэзідэнтам Ірынай Глускай. Самарскія творчыя калектывы прыежджалі ў Беларусь на розныя фестывалі ў гонар 75-годдзя Вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У Расіі, пройдзе шмат мерапрыемстваў, куды б мы хацелі запрасіць беларусаў і прадстаўнікоў беларускай дыяспары, якія жывуць за межамі гістарычнай Радзімы. Цудоўныя творчыя беларускія калектывы суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” маглі бы выступіць у Дзелаваму і культурным комплексе Пасольства Беларусі ў Расіі, паказаць свае праграмы ветэранам”.

Задаволена Ірына Глуская тым, што атмасфера сапраўднага свята панавала на працягу ўсяго візіту ганаровага гасця: “Вялікі дзякуй за падтрымку праектаў беларускай суполкі

нашым сябрам — кіраўнікам нацыянальных грамадскіх аб’яднанняў. Гэта ў чарговы раз пацвярджае: у адзінстве і дружбе народаў — наша сіла”. Яна ўдзячна таксама прадстаўнікам Адміністрацыі губернатара, Міністэрства культуры, калектыву Дома дружбы народаў — за дапамогу, падтрымку творчых праектаў самарскіх беларусаў.

Мікалай Бойка

ЛІНІЯ ЖЫЦЦЯ

І на “Інтэграле” яго віншавалі

Ветэран працы і вялікі аптыміст Іван Ігнаценка адзначыў 90-годдзе разам з роднымі, сябрамі ды былымі саслужыўцамі са знакамітага Мінскага вытворчага аб’яднання

Што за месца, дзе ён плённа працаваў, змяніўшы прафесію агранома на клопаты заводскага прафсаюзнага лідара? Гэта быў першы цэх завода “Транзістар” ВА “Інтэграл”, уведзены ў строй у 1968-м. І працаўнікі, амаль 1500 чалавек, актыўна ўключыліся ў сацспаробніцтва — пад яго кіраўніцтвам. На саюзным узроўні мінчане перамагалі, а Іван Ігнаценка быў важным “вінцікам” у механізме поспеху.

У СССР пра Мінскае вытворчае аб’яднанне “Інтэграл” ведалі многія: тысячы людзей там працавалі, “абаронка” вялікія заказы размяшчала. Дыёды, транзістары, інтэгральныя мікрасхемы... І першы ў Савецкім Саюзе айчынны гадзіннік “Секунда-2” зрабілі там у 1973-м. Вось радкі з гісторыі ВА: “1974. Ордэн Кастрычніцкай Рэвалюцыі за распрацоўку і стварэнне апаратуры для даследавання касмічнай прасторы... 1981. Ордэн Леніна за распрацоўку і вытворчасць электронных блокаў

Працоўныя ўзнагароды ветэрана

для наземнага комплексу шматразовай касмічнай сістэмы... 1988. Першыя мікра-ЭВМ”. Высокатэхналагічная, навука-ёмістая вытворчасць! Прадукцыя “Інтэграла” і цяпер працуе ў цэле Беларускага касмічнага апарата (БКА), яшчэ шмат дзе. Пра тое — на сайце <https://www.integral.by/ru/about/history>. А ў новай гісторыі Беларусі на “Інтэграле” стварылі субмікронную вытворчасць, заводы яго ўвайшлі ў адкрытае акцыянернае таварыства “Інтэграл” (2010), потым зарэгістраваны і аднайменны холдынг (2013).

...Іван Васілевіч — жывы сведка і актыўны ўдзельнік высокіх, касмічных перамог “Інтэграла”. Зберагае граматы (у тым ліку і Вярхоўнага савета БССР), значкі “Пераможца сацспаробніцтва” (1973, 1974, 1975, 1977, 1978...), медаль “Ветэран працы”. З новых “экспанатаў” — віншаванне ад Савета ветэранаў працы ўпраўляючай кампаніі холдынга “Інтэграл”. І дыплом “За творчую індывідуальнасць”, якім Іван Ігнаценка ўшанаваны як удзельнік літаратурна-творчага конкурсу “Інтэграл літаратурны” — яго ладзіць прафсаюзны камітэт. “Я ж і вершы пішу: пра дачу, сяброў ды тое, як і ў прыгожым узросце аптымістам заставацца, — удакладняе Іван Васілевіч. — Ну і самамасаж заўсёды пры мне — тое, што дапамагае не здавацца”.

Пяць гадоў таму пісаў я ў часопісе “Беларусь. Belarus” пра цяжкую долю Івана Ігнаценкі, які ў вайну асірацеў і гадаваў малодшых сястрычак: бо хлеб з ранку да

вечара бацька здабываў. Ён — нашчадак моцных людзей з Украіны, з Палтаўшчыны: дзед пражыў гадоў 95. Бацька ж, Васіль Лукіч, хоць і працаваў вельмі цяжка (грабаром: будаваў дарогі), аднак да 88 дажыў. Шукаючы паратунку ад галадухі 30-х гадоў на Украіне, грабар Ігнаценка і перасяліўся з сям’ёй у Беларусь: на Магілёўшчыну, у вёску Нясята Клічаўскага раёна. Івану й 13-ці не было ў 1941-м. Добра памятае, як немцы акружылі вёску — рабілі блакаду, яны з бацькам праз бульбу спрабавалі ўцячы. Выпаўзлі на гітлераўца — той павёў іх пад дулам аўтамата да школы. Думалі — усім канец, бо зона ж партызанская. Неяк абышлося...

Галоднае дзяцінства, вучоба на агранома, праца ў калгасе, служба ў войску (“артылерыстам у былым Царскім Сяле, пад Ленінградам”)... Далей — вучоба на хіміка ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце, ужо разам з маладою жонкаю, Ганнай Мінаўнай. І вучыцца, і працаваць, і дзіцей гадаваць — усё разам даводзілася рабіць былым вяскоўцам, абжываючыся ў Мінску. Старэйшы сын іх, Мікалай, некаторы час нават быў у кругласутачным садзіку. Ды ён — таксама хімік, кандыдат геолога-мінералагічных навук, а яшчэ і мануальны тэрапеўт, аўтар грунтоўнага дапаможніка “Самамасаж” — пра бацькоў адклікаецца з захапленнем, цёплынёй. “Бацька мой — як анёл-ахоўнік”, — так і ў святочны дзень 90-годдзя казаў, уручаючы юбіляру букет гваздікоў. Бо гэта ж ён, Іван Васілевіч, пасля страш-

Іван Васілевіч у святочны дзень

най бойкі, у якой падлетка чуць не забілі, дапамагаў сыну аднаўляць пашкоджаную спіну. Кнігі перапісваў, каб практыкаванні былі пад рукой. Падняўся на ногі Мікалай, бо былі ёгаўскія асаны, бацькавы масажы. Ён, па словах Мікалая — не чараўнік, але таленавіты самамасажыст. Ад яго й сын пераняў шмат, заўважыўшы: той ніколі не сядзіць без справы. Увесь час нешта на сабе размінае: руку, спіну, калена. І многія тэхнікі, пра якія гаворка ў кнізе Мікалая — ад бацькі. Зрэшты, абодва народныя лекары — і бацька, і сын — сотням людзей сваім гэтым майстэрствам дапамаглі.

Здароўя вам, Іван Васілевіч, і доўгіх гадоў бадзёрага жыцця!

Іван Ждановіч

ЗЕМЛЯКІ

Тамара плюс Мітрафан

Муж і жонка Курачкіны ў Беларусі нарадзіліся, а ў Рэспубліцы Комі абодва сваімі літаратурнымі талентамі раскрыліся

Кажуць, дзве творчыя асобы ў адной сям’і цяжка ўжываюцца. Маўляў, павінен адзін быць лідарам, а другі — у цянні схавацца: інакш будзе суперніцтва. Можна, яно й так, але сям’я Курачкіных з Сыктывкара тады — шчаслівае выключэнне. І муж, і жонка — вядомыя літаратары, і не суперніцтва ў іх — творчы саюз.

Мітрафан, праўда, сваю першую кніжку выпусціў яшчэ ў 1976-м: ужо вядомым журналістам быў. А Тамара ў літаратуру прыйшла пазней, маючы салідны працоўны стаж. І з’яўленне яе твораў на старонках літаратурных альманахаў было адкрыццём для мужа: ён і не падзяраваў, што побач з ім жыве лірык, ды яшчэ які! Здзіўляцца было чаму: Мітрафан у рыфмах — з юнацтва, Тамара ж больш займалася “прозаю жыцця”. Ён быў журналістам, яго прафесія схіляла да творчасці, а яна — вучыла дзяцей, кіравала рэвізійным аддзелам у трэсце сталовых і рэстаранаў. Ці ж там да вершаў? Але яны прыйшлі да яе, пайшлі потым у рэспубліканскія альманахі, газеты, потым — і на старонкі СМІ Беларусі.

Цяпер у Тамары Іванаўны ўжо салідны спіс апавяданняў і вершаў. Вялікі наробак і ў Мітрафана Іванавіча: яго кнігі выдаваліся і ў Карэліі. Потым, калі Курачкіны сталі адной сям’ёй, кнігі пачалі

Сям’я Курачкіных у Брэсце

Ад рэдакцыі. Сям’я Курачкіных даслала нам раней кнігу “Смехом — по помехам”, а потым і кніжку “Судьба”. Дзякуем вам, паважаныя суайчыннікі! Апошняе выданне можна лічыць агульным дасягненнем нашых землякоў: Тамара Курачкіна напісала пра свайго мужа. У кнізе шмат фотаздымкаў. Такі падарунак зрабіла жонка Мітрафану Іванавічу на яго 80-гадовы юбілей — пра які мы, дарэчы, пісалі (“Душам расці — у творчасці” — ГР, 8.02.2018).

выходзіць у Сыктывкары. Абое прывязаны да Комі, але душамі паяднаны з Беларуссю: тое бачна і па творах. А праца Мітрафана таксама на лірыку не настройвала: спачатку ён узначалваў адзел эканомікі ў газеце, потым пяць гадоў быў рэдактарам раёнкі. Яшчэ рэдагаваў часопіс абкама партыі “Вестник политической информации” — таксама ж не песні... А ён у вольную часіну пісаў вершы, прычым розныя: ад

памфлетаў і едкай сатыры на чыноўнікаў да прызнанняў у каханні. Прырода, дзеці, жанчыны — вечныя тэмы. Друкаваўся ў газетах, альманахах, потым вершы збіраліся ў кнігі. Яшчэ была проза — таксама розная, але практычна ўся — пра жыццё-быццё людзей ды іх справы-клопаты. Пад яго рэдактарствам выйшлі зборнікі твораў мясцовых аўтараў, некалькі кніг комі-пісьменнікаў. Ён і цяпер, размя-

няўшы дзявяты дзясятка (родам з 1938 года), у добрай творчай форме: ці не штогод выпускае новую кніжку. Самымі значнымі сам аўтар называе: “Связь времён” (2000), “След на северной земле” (2006), “Созвездие белорусского пограничья” (2014), “Магия обыкновенных букв” (2015). Пра ягоную творчасць з’яўляюцца станючыя водгукі ў СМІ.

У Тамары кніг яшчэ не гэтулькі, але яна “тэмп набірае”: вершы яе, апавяданні друкуюцца ў газетах і альманахах Комі, Кіславодска, Масквы, Мінска. Нядаўна выйшла кніга “А я с любовью и душой слова искала...” І пра яе творчасць ёсць станючыя водгукі, рэцэнзіі. Скажам, член Саюза пісьменнікаў Расіі Іван Аксёнаў пісаў у альманаху “Литературный Кисловодск” (2016, № 60): “Добрым атрымалася апавяданне “Доброта” Тамары Курачкінай. Так і бачыш гэтую цудоўную жанчыну Наталку, якая ўся свеціцца дабронай, чуеш гэтую мяккую, пярэчую беларускую гаворку, і на душы становіцца цяплей”... Такія словы майстра пяра шмат значаць для любога літаратара, натхняюць на далейшую працу.

Творчы саюз Курачкіных з гадамі толькі мацнее. І ёсць надзея, што мы яшчэ пабачым, прачытаем не адну кніжку гэтых беларусаў-руспліўцаў з Сыктывкара. Урадлівым для іх выдаўся й 2018 год. Яны яшчэ раней падрыхтавалі да друку працяг згаданай кнігі пра бела-

русаў Комі “След на северной земле”, даўшы ёй назву “Беларусь — наша родина, а Север стал любовью”. Кніга была прымеркавана да 20-годдзя стварэння ў Комі Нацыянальна-культурнай беларускай аўтаноміі. Яшчэ Тамара Іванаўна выдала сваю другую кніжку пад назвай “Судьба”. Напісала ж пра свайго мужа — старэйшага журналіста, літаратара ў Рэспубліцы Комі. У літальманахах “Сыктывкар” і “Литературный Кисловодск”, у інтэрнет-часопісе “Орнамент” Тамара Курачкіна надрукавала цікавыя апавяданні “Горьковатый привкус детства”, “Дворянка по кличке Дружок”, “Рекс”. Ды і Мітрафан Іванавіч выдаў чарговую кніжку “Смехом — по помехам” (сборник сатиры и юмора).

Летам 2018-га муж і жонка Курачкіны пабывалі ў Беларусі, у Брэсце: родным горадзе Тамары Іванаўны. Гістарычная радзіма сустрэла беларусаў з Сыктывкара добразычліва, і газета “Брестский вестник” змясціла добры артыкул пра творчую сям’ю літаратараў-землякоў. Чытачы мелі магчымасць прачытаць вершы Тамары “Песня жизни”, “Нет милее места”, Мітрафана — “Как манит бор стихами”.

Пажадаем адоранай творчай пары (сям’і ўжо больш за 50 гадоў) здароўя, новых творчых поспехаў.

Анатоль Полькін,
г. Сыктывкар

ТАЛЕНТЫ

Уверх па лесвіцы музыкі

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Адбор у гімназію-каледж прайсці няпроста. Дзецям пры паступленні могуць задаць пытанне: якія музінструменты яны ведаюць. І малыя здольныя назваць калі не ўсе з пералічаных, то некалькі, бо за плячыма ў іх падрыхтоўчыя групы пры школе. Набіраюць туды ў 5-6 гадоў. Таленты педагогаў нярэдка самі шукаюць у дзіцячых садках, ладзячы там канцэрты з удзелам вучняў, якія выбралі сабе ўжо інструмент, навучыліся на ім іграць. Педагогі прызнаюцца: гэты перыяд у іх рабоце — найскладаны: каб заўважыць у 5-6 гадовых макулінкі таленту й схільнасцяў да музыкі, патрэбны немалы досвед, інтуіцыя. Увогуле першаснае музычнае развіццё здольнасцяў хлопчыкаў і дзяўчынак — асаблівае навука. Педагогі, бацькі ўсяго толькі маюць надзею, што ўсё атрымаецца. Большасць дзяцей, якія паступаюць у другія класы гімназіі-каледжа, надзею апраўдваюць. Калі ж не спраўляюцца з навучальнай праграмай — што ж, не лёс... Аднак рашэнне даецца вельмі няпроста для абодвух бакоў.

У тых, хто вытрымаў першыя выпрабаванні, наперадзе паступленне ў гімназію і каледж і новыя іспыты. Ужо з другога класа вучань павінен у канцы кожнай чвэрці сыграць акадэмічны канцэрт на адзнаку: гэта своеасаблівы экзамен. З кожным годам праграма ўскладняецца. Дарэчы, слова “спецыяльнасць” важка адгукаецца ў душы юных з першых класаў. Патрабуе адказнасці. Вучні ж не проста практыкуюцца ў музыцы ў вольны ад іншых заняткаў час: для іх гэта ўжо не захапленне й аматарства, а прафесія. І з малых гадоў ім прывіваюць прафесійныя здольнасці, а музыку яны ўспрымаюць як пакліканне.

Музыка як прафесія

Сёння Рэспубліканскі музикаледж — гэта вялікі педагагічна-адукацыйны комплекс. Хто прайшоў там адукацыю, той атрымоўвае як атэстат аб сярэдняй адукацыі, так і дыплом аб сярэдняй спецыяльнай: выпускнікам прысвойваюць спецыяльнасць, кваліфікацыю. Яны ўжо маюць прафесію. Таму ўвесь навучальны працэс “завостраны” на падрыхтоўку выдатнага музыканта. Побач з агульнаадукацыйнымі прадметамі (матэматыка, гісторыя, беларуская мова і замежныя, хімія, фізіка, інфарматыка ды іншыя) у дзённіку вучня значацца сальфеджыя, музычная літаратура, харавыя спевы, заняткі на інструментах... Увогуле заняткі музыкой — справа інтэлектуальная: трэба завучваць на памяць вялікія нотныя тэксты. Плюс штодзённая праца з музінструментам. Так што важна ўсё ўзважыць, каб і не “замучыць” будучага музыканта, і ляноце не патураць.

Заўважана, дарэчы: вучні, якія маюць музычныя здольнасці, лёгка засвойваюць таксама іншыя прадметы. Між тым да ўсяго, што звязана з музыкой, тут іншае стаўленне, чым у агульнаадука-

цыйнай школе, дзе ўрок спеваў — як прыгожая забаўка. Што ў каледжы рыхтуюць музычную эліту, разумеюць як педагогі па спецыяльнасці, музычных прадметах, так і выкладчыкі гісторыі, геаграфіі, фізікі, біялогіі... Яны звычайна дасведчаныя, што заняткі музыкой у каледжы — прыярытэтным, і таму настрайваюць працаваць вучняў непасрэдна пад час урокаў, а не на самастойнае асваенне новага матэрыяла. Да таго ж выкладчыкі частаю наведваюць канцэрты сваіх выхаванцаў, ды і самі разбіраюцца ў музычным мастацтве.

Творчая атмосфера пануе ў гэтых сценах. Яна дапамагае вучням спасцігаць веды, набываць патрэбныя прафесійныя якасці. Розныя творчыя праекты, канцэрты, конкурсы, гастрольныя выезды для вучняў і педагогаў тут — паўсядзёнасць. “Я ў горадзе не ведаю такой канцэртнай пляцоўкі, дзе б ні выступалі нашы юныя музыканты, — расказвае дырэктар Сямён Кліманаў. — Музей Дом Ваньковічаў, Мастацкая галерэя Міхаіла Савіцкага, Нацыянальны мастацкі музей, Канцэртная зала “Верхні горад”, Малая зала імя Рыгора Шырмы Белдзяржфілармоніі... Усюды, дзе можна выконваць класічную музыку, выходзяць на сцэну нашы выхаванцы. А ў Вялікай канцэртнай зале Белдзяржфілармоніі юныя музыканты гімназіі-каледжа ўжо некалькі гадоў штомесяц іграюць у суправаджэнні дзяржаўных камернага і акадэмічнага сімфанічнага аркестраў Беларусі. Сярод сумесных з Акадэміяй музыкі праектаў, якія атрымалі шырокі розгалас, — Пасхальны фестываль і “Вялікапосныя канцэрты”.

“Іграюць навучэнцы школы пры кансерваторыі” — так называецца новы сумесны з Акадэміяй музыкі праект, у якім узялі ўдзел юныя таленты, прызнаныя лепшымі ў міжнародных і рэспубліканскіх спаборніцтвах, адзначаныя прэміямі Спецыяльнага фонду Прэзідэнта Беларусі па падтрымцы таленавітай моладзі. “Аркестровая фантазія” — гэта яшчэ адзін праект, пра які мне казалі ў каледжы. На гэты раз навучэнцы сыграюць як салісты ў суправаджэнні творчых калектываў акадэміі, а таксама сімфанічнага й камернага аркестраў.

Выступленні таленавітых дзяцей — усім нам падказка: класічная музыка можа быць цікавай, зразумелай не толькі для прафесіяналаў. Было й такое: аркестр і ансамбль салістаў пад кіраўніцтвам Уладзіміра Перліна ездзілі па розных гарадах Беларусі, давалі канцэрты. І прыгажосць класічнага музычнага мастацтва мелі магчымасць адчуць юныя слухачы, якія, можа, ніколі б не трапілі на канцэрт у філармонію. Дарэчы, праект, рэалізаваны сумесна з Акадэміяй музыкі,

Канцэртны аркестр з навучэнцаў гімназіі-каледжа пад кіраўніцтвам Уладзіміра Перліна

назваўся: “Дакрананне”. І сёння музыканты гімназіі-каледжа ўпэўнены: некаму з іх слухачоў тыя гастролі запалі ў душу.

Далёка чуваць!

Будзем шчырымі: класічная музыка — зусім не даступны “Снікерс” ці хот-дог. І далёка не кожнаму яна, як кажуць, па зубках: у модзе сёння простыя, часам прымітыўныя нават мелодыі. Тэле- і радыёэфіры запаланіла так званая папса, і велізарныя залы збіраюць, бывае, артысты з пачатковай музычнай адукацыяй. Класічная музыка ўжо не “стандарт якасці” ў жыцці грамадства, хоць, на думку Сямёна Кліманава, павінна ім быць, “паколькі менавіта яна выходзіць розум, годнасць, сумленне й культуру”. Аднак, на шчасце, той “культурны прадукт”, які выдае Рэспубліканская гімназія-каледж, запатрабаваны як у Беларусі, так і ў свеце. Каля 400 яе навучэнцаў розных гадоў атрымалі заахвочванні й дзяржаўную падтрымку Спецыяльнага фонду Прэзідэнта Беларусі па пад-

трымцы таленавітай моладзі — пачынаючы з 1996 года, калі Фонд быў створаны. Сярод адзначаных, ушанаваных — лаўрэаты шматлікіх міжнародных і рэспубліканскіх конкурсаў. Дарэчы, да сваіх лаўрэатаў у гімназіі-каледжы ставяцца з вялікай пашанай, а імёны іх можна прачытаць на сайце навучальнай установы: <http://www.rmccollege.by/main/winners/>.

Класічная музыка, хоць і не ўсім даспадобы, аднак жа мае мову ўніверсальную, а таму — зразумелую ў культурных асяродках па ўсім свеце. Вось і запрашаюць юных беларускіх музыкантаў выступіць розныя Амбасады. Напрыклад, Амбасада Беларусі ў Францыі даволі часта запрашае ў Парыж піяністаў гімназіі-каледжа. Канцэртны аркестр каледжа пад кіраўніцтвам Уладзіміра Перліна выезджаў у гастролі ў Брусель (Бельгія), дзе ў плыні 25-годдзя ўстанаўлення дыпадносін паміж Беларуссю і Каралеўствам Бельгія выступаў на сцэне Бельгійскай каралеўскай кансерваторыі, у будынку Еўрапарламента. У 2017-м хор гімназіі-каледжа патрапіў на Міжнародны фестываль “Тыдзень дзіцячых харавых спеваў у Чэнду” — гэта ў кітайскай правінцыі Сычуань. А летась хор спяваў на “Тайнаўскіх днях царкоўнай музыкі” ў Польшчы.

І геаграфія міжнародных конкурсаў, у якіх юныя музыканты з Мінска ўдзельнічаюць, шырокая. Калі раней нашы таленты ездзілі на конкурсы пераважна ў Маскву і Санкт-Пецярбург, то цяпер яны актыўна асвойваюць і Прыбалтыку. Напрыклад, у 2018-м беларускія выканаўцы занялі прызавыя месцы на такіх конкурсах, як XVIII Міжнародны конкурс-фестываль “Музыка без межаў” у Друскінінкай (Літва), VII Міжнародны конкурс юных піяністаў у Рызе (Латвія), IX Міжнародны конкурс юных музыкантаў “Viva la musica” ў Даўгаўпілсе (Латвія), Міжнародны конкурс салістаў-акардэаністаў “Naujėne 2018” у Даўгаўпілсе (Латвія), IV Міжнародны конкурс маладых музыкантаў “Kaunas sonogum” у Каўнасе (Латвія), IX Міжнародны вакальны конкурс імя

С. Брока ў Даўгаўпілсе (Латвія), IX Міжнародны конкурс маладых інструменталістаў і вакалістаў “Узыходзячыя зоркі” ў Рызе (Латвія) ды іншых.

Не абыходзяць увагай юныя музыканты й Польшчу: летась патрапілі туды на такія творчыя спаборніцтвы, як Міжнародны конкурс скрыпачоў “Vivaldi 340” у горадзе Вялічка і VI Міжнародны конкурс піяністаў у горадзе Аўгустэ. Ёсць пераможцы й конкурсаў у Чэхіі: у 2018-м там праходзілі Міжнародны музычны фестываль “Fire works of talents” і VI Міжнародны конкурс скрыпачоў імя Ёзефа Музікі. Ёсць сярод выхаванцаў каледжа й выканаўцы, якія выступалі на Класічным Венскім міжнародным музычным конкурсе. І Германія вабіць сваімі конкурснымі праграмамі: скажам, удала выступаюць нашы таленты на Міжнародным конкурсе баяністаў і акардэаністаў у горадзе Клінгенталі.

У Беларусі, як вядома, таксама праводзіцца нямала міжнародных конкурсаў музычнага мастацтва, дзе можна паказаць сваё майстэрства. Сярод тых, што прайшлі летась, — II Міжнародны конкурс “Мой сябра — баян” (Гомель), III Міжнародны конкурс юных музыкантаў “Палескі агенчык” (Драгічын), I Міжнародны конкурс выканаўцаў на духавых і ўдарных інструментах “Фанфары Наднямоння — 2018” (Стаўбіцы). У Мінску праходзілі II Міжнародны конкурс мастацтваў “Крыштальны васілёк”, I Міжнародны конкурс юных вакалістаў імя Ф. І. Шаляпіна, IV Міжнародны шматжанравы конкурс-фестываль славянскай культуры “Навышыні” ды іншыя. Выканаўцы на духавых інструментах выступілі й на XVI Міжнародным дзіцячым конкурсе “Музыка надзеі” (3-7 снежня, Гомель).

Штогод Рэспубліканскі музычны каледж выпускае ў вялікі музычны свет 30-40 маладых музыкантаў. Большасць з іх прадаўжае вучыцца далей у Беларускай дзяржакадэміі музыкі. І пад час вучобы ўжо кожны выбірае: распачаць канцэртнае жыццё ці заняцца педагагічнай дзейнасцю. Дарэчы, і граюць, і выкладаюць беларускія майстры — як у Беларусі, так і далёка за яе межамі.

Ганна Лагун

Баяніст Назар Лагун

СУСТРЭЧЫ

Той, хто дзеліцца крыламі

Творчы вечар Уладзіміра Ліпскага прайшоў у Тэатры юнага глядача – бо прысвячаўся саракагадоваму юбілею працы вядомага пісьменніка на пасадзе галоўнага рэдактара дзіцячага часопіса “Вясёлка”

Такою творчую імпрэзу, ведаю, марыў зладзіць Уладзімір Сцяпанавіч даўно. Каб гучала роднае слова са сцэны, з добрым рэжысёрам ды прыгожай, выбудаванай па законах жыццёвай логікі дзеяй... Магчыма, і да 75-х угодкаў, у 2015-м нешта падобнае магло б адбыцца. Ды на майскія святы (нарадзіўся галоўрэд “Вясёлкі” 6 мая 1940 года ў вёсцы Шоўкавічы, на гомельскім Палессі), пэўна ж, не так шмат людзей у горадзе, як 10 студзеня. Дзяліўся нека думкамі Уладзімір Сцяпанавіч: імпрэзаю літаратурна-тэатральнай хочацца яму прыўнесці “новы фармат” у культурнае жыццё — прыцягнуць увагу да сучаснай беларускай літаратуры, вывесці мастацкае слова на вялікую сцэну.

І гэта быў літаратурны спектакль (які зладзіў вядомы рэжысёр Валеры Анісенка, ён жа й як

чытальнік у вечарыне паўдзельнічаў): з чытаннем твораў аўтара, прыемнай музыкой, з вядомымі людзьмі. Многія, хто быў у зале, ведалі: вось гэты рухавы, энергічны, аптымістычны чалавек на сцэне за сталікам — і ёсць Уладзімір Ліпскі. Пісьменнік, грамадскі дзеяч, лаўрэат Дзяржпрэміі, заслужаны дзеяч культуры Беларусі. А таксама лаўрэат міжнароднай прэміі імя Альберта Швейцара і расійскай прэміі імя Аляксандра Грына. Да таго ж 30 гадоў ён узначальвае Беларускае дзіцячае фонд. Ініцыятар і старшыня журы Усебеларускіх фестываляў народнага гумару ў Аўцюках. І амаль 70 кніг для дзяцей і дарослых — ягоны творчы набытак, і пераклады яго твораў на рускую, украінскую, літоўскую, нямецкую мовы панеслі вестку пра таленавітага шоўкаўца-беларуса па свеце.

Пра тое, як аказаўся ўпершыню Уладзімір Ліпскі ў “Вясёлцы”, як знаёміўся з мудрым рэдактарам і стваральнікам часопіса Васілем Віткам — мы пісалі (“Сын, сям’я, камсамол і “Вясёлка”. — ГР, 26.10.2018). Менавіта праз гэты часопіс пайшлі ў свет першыя творы для дзяцей тагачаснага работніка ЦК, і наступныя. Пасля камсамола Іван Шамякін запрасіў яго ў Саюз пісьменнікаў — адказным сакратаром, і два з паловай гады быў ён, згадвае з усмешкай, галоўным клочнікам у СП: “Першы прыходзіў і апошні выходзіў. Быў арганізатарам шматлікіх мерапрыемстваў. Тады будынак ля Парку Горкага толькі што адкрылі. Дакладаў пра бягучую сітуацыю кожны дзень Максіму Танку, Івану Шамякіну... Былі ў той час незабыўныя сустрэчы! Ёсць у мяне кнігі з аўтаграфамі Канстанціна Сіма-

нава, і Расула Гамзатава прымалі мы. І я быў у дэлегацыях, што выяжджалі за межы Беларусі. А ў 1978-м, калі Анатоль Грачанікаў з рэдактара “Вясёлкі” на другую пасаду ішоў, то я папрасіўся — і Шамякін парэкамендаваў мяне ў “Вясёлку”. А я ж яшчэ й не быў членам Саюза пісьменнікаў. Васіль Вітка, потым Еўдакія Лось два з паловай гады, Анатоль Грачанікаў столькі ж. А я — чацвёрты рэдактар “Вясёлкі”.

Сорак ужо гадоў Уладзімір Сцяпанавіч на гэтай пасадзе — а, гаворыць, як адзін дзень. І ў тым ён шчаслівы, бо так званыя дзіцячыя тэмы сталі й “галоўнай мелодыяй” сталічнага жыцця сялянскага сына.

Не абышлося, вядома ж, без дзяцей і ў праграме літаратурнага спектакля “Дзялюся крыламі”. Гучалі творы Уладзіміра Ліпскага з вуснаў юных артыстаў: выха-

Запразненне ад пісьменніка

ванцаў садка “Ліхтарык”. Былі на сцэне, прадстаўляючы перыяды творчасці пісьменніка, народная артыстка Беларусі Марыя Захарвіч, заслужаны артыст Леанід Улашчанка, згаданы ўжо Валеры Анісенка, пераможцы Усебеларускага дзіцячага конкурсу “Жывая класіка” — у тым ліку й з родных мясцін галоўрэда. Прыехаў з Палесся на свята вядомы аграрый з душою паэта Рыгор Бабчанок (пра якога Ліпскі напісаў аповесць), быў гурт гумарыстаў з Аўцюкоў, спяваў саліст Іван Буслай. Казалі добрыя словы пра сябра калегі па пісьменніцкім цаху, тэлеведучы Стас Ліпскі. Юбіляру чыталі вершы, дарылі мёд, статуэткі й нават самагонку з Аўцюкоў. Яго віншавалі прыхільнікі творчасці, чытачы “Вясёлкі”, “Бусі” — з розных куткоў Беларусі.

Сябрам, удзельнікам імпрэзы Уладзімір Сцяпанавіч раздорваў шчодро сваю новую кнігу “Мая Беларусь”. Калі разгарнуць вокладку — то як два крылы... І здавалася: ён сапраўды хоча, каб кожны з нас павучыўся лётаць. І змог, як і сам аўтар у прыгожым узросце, хоць крышку ў штодзённасці прыўзнямацца — на крылах творчасці — над жыццёвай мітуснёй.

Іван Ждановіч

Удзельнікі літаратурнага спектакля “Дзялюся крыламі” і сябры пісьменніка Уладзіміра Ліпскага на сцэне Тэатра юнага глядача

ТВОРЧАСЦЬ — БЕЗ МЕЖАЎ

“Серабро” для “Купалінкі”

Вакальны гурт з Даўгаўпілса паспяхова выступіў на Міжнародным конкурсе-фестывалі “Paribio daina” (“Песні памежжа”) у Вільнюсе

Напрыканцы лістапада ў Вільнюсе прайшоў традыцыйны Міжнародны конкурс-фестываль “Paribio daina” (“Песні памежжа”). На ім звычайна гучаць песні на літоўскай, беларускай, латышскай, рускай, польскай і нават кітайскай мовах. З поспехам у фэсце паўдзельнічаў гурт беларускай народнай песні Даўгаўпілскага Цэнтра беларускай культуры (ЦБК): наша “Купалінка” заняла другое месца.

Дэлегацыя з Даўгаўпілса мела магчымасць аглядзець сталіцу Літвы — старажытны Вільнюс, які пэўны час быў беларускай Вільняй, таму ў горадзе шмат беларускіх месцаў. Вільнюс — адзін з найпрыгажэйшых гарадоў Еўропы. У сярэднія вякі ён не раз перажываў пажары, разбурэнні, ды адбудоўваўся зноў. Цяпер гэта ўтульны зялёны горад, дзе ка-

менныя сцены замкавых пабудов ніяк не кантрастуюць з хмарачосамі на другім беразе рэчкі. У сталіцы, падалося нам, ёсць уласны, досыць жывы, аднак не ліхманкавы рытм жыцця. Наведаць Вільнюс, атрымаць асалоду ад прагулкі па загадкавым, аваяным легендамі горадзе, па ягоных вузкіх вулачках, дзе невысокія, але доўгія дамы схаваліся пад цёмна-чырванай чарапіцай, ды яшчэ паўдзельнічаць у прэстыжным фэсце — падзея для “Купалінкі” значная, захапляльная і цікавая.

Міжнародны фестываль “Песні памежжа” праводзіцца з 2003 года ці то ў Вільнюсе, ці то ў Гярвятах (Астравецкі раён Беларусі, дзе жыве шмат літоўцаў). У ім удзельнічаюць аматарскія творчыя гурты суседніх краін, якія беражліва захоўваюць асаблівасці, традыцыі мясцовай песеннай творчасці. У 2017-м фестываль меў дэвіз “Мы — суседзі!”, сабраў два дзясяткі разнапланавых гуртоў. Наша “Купалінка” (мастацкі кіраўнік

гурта — Вячаслаў Пятроў) прадставіла на суд журы дзве народныя песні: латгальскую “Аплеік колнам” і беларускую “Ох, і сеяла Ульяніца лянок”. Удзельнікі гурта не проста па-майстэрску, з запалам спявалі, але й артыстычна абыгралі сюжэты. А яшчэ пры-

гожыя нацыянальныя беларускія касцюмы артыстаў, безумоўна, файна глядзеліся ў плыні фэсту. І журы тое адзначыла: сярод шматлікіх гуртоў “Купалінка” не толькі заняла прэстыжнае другое месца, але й атрымала яшчэ тры дыпламы ў розных намінацыях, а

Гурт “Купалінка” ў Вільнюсе

таксама сувеніры, кветкі, бурныя апладысменты літоўскай публікі.

Варта яшчэ дадаць, што ў ЦБК шмат сяброў і партнёраў у Літве — гэта й дае магчымасць нашым калектывам і дэлегацыям бываць на розных фэстах, конкурсах і святах у Вільнюсе, Швянчонісе, Вісагінасе, Тракаі. Такія культурныя імпрэзы спрыяюць умацаванню сувязяў паміж людзьмі, арганізацыямі, гарадамі й краінамі. А фестываль у Вільнюсе — яшчэ адзін важны крок у гэтым напрамку. Гурт “Купалінка” й на гэты раз з годнасцю выканаў творчую місію, спрацаваў на пашырэнне беларускай культуры ў свеце, а таксама й падвышэнне станаўчага іміджу Даўгаўпілса.

Цэнтр беларускай культуры выказвае шчырую падзяку літоўскім партнёрам, асабіста спадару Альфонсу Аўтулісу за магчымасць наведаць Вільнюс і паўдзельнічаць у песенным конкурсе-фестывалі.

Марыя Памецька, метадыстка Цэнтра беларускай культуры, г. Даўгаўпілс